

УКД 35.073.515.3

DOI <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2023.2.7>

I. М. Перестюк

кандидат наук з державного управління,
докторантка кафедри публічного управління та адміністрування,
Навчально-наукового інституту неперервної освіти
Національного авіаційного університету

ДЕФОЛТ КРАЇНИ: ПРИЧИНИ, ЗАГРОЗИ І НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Автором досліджено що, на сьогоднішній день в нашій країні дефолт країни – це ситуація, коли країна не може виплатити свої зобов'язання з позик або інших фінансових зобов'язань. Така ситуація може мати серйозні наслідки для економіки країни і загрожувати її фінансовій стабільності. Підкреслено, що причини дефолту країни можуть бути різними. Одна з найбільш поширених причин недостатній рівень економічного зростання, що призводить до зменшення доходів держави та зростання боргу. Крім того, дефолт може відбутися в результаті зовнішніх факторів, таких як економічна криза, падіння цін на експортні товари, санкції та інші події, що впливають на міжнародні фінансові ринки. З'ясовано, що дефолт країни є серйозною загрозою для її фінансової стабільності та розвитку економіки. що уникнення дефолту та забезпечення стійкого економічного розвитку країни вимагає комплексного підходу та реалізації заходів в різних сферах. Це вимагає від уряду, політиків та громадськості спільної дії та взаємодії для досягнення спільної мети. Важливо забезпечити стабільність фінансової системи країни. Це можна здійснити шляхом зміцнення банківської системи, забезпечення надійності фінансових інституцій та регулювання фінансового ринку. Досліджено, що важливим елементом забезпечення стійкості економіки є також підвищення енергоефективності та розвиток відновлюваної енергетики, що дозволить знизити витрати на енергетику та підвищити конкурентоспроможність країни. Для України, яка має боргову заборгованість, важливо вжити заходів для запобігання дефолту та забезпечити стійку економічну та фінансову політику для досягнення розвитку та процвітання країни. Визначено, що дефолт може призвести до інфляції, яка також має негативний вплив на економіку країни. Коли країна не може сплатити свої борги, це може призвести до зниження довіри до неї з боку інвесторів, що може призвести до зменшення інвестицій та зростання вартості кредитів. Це може підвищити рівень інфляції в країні, що може призвести до зниження купівельної спроможності населення та загального погіршення економічної ситуації.

Ключові слова: дефолт країни, причини дефолту, загрози для країни, наслідки для країни, економічна криза, збільшення державного боргу.

Постановка проблеми. На сьогодні в Україні проблема здійснення дефолту країни є серйозною загрозою для її економіки та суспільства. Дефолт виникає тоді, коли країна не може виконувати свої зобов'язання з виплати зовнішнього або внутрішнього боргу, що може мати серйозні наслідки для національної валюти, економіки та соціальної сфери країни. Розглянемо причини, які можуть призвести до дефолту, загрози для країни в разі виникнення такої ситуації, а також наслідки, які можуть мати вплив на економіку та соціальну сферу України. Також будуть надані рекомендації щодо запобігання дефолту та зменшення його наслідків для країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Окремі аспекти проблеми дефолту країни: причини, загрози і наслідки для України досліджували такі науковці, як: В. Базилевич, А. Кравчук, О. Семенюк, М. Шульга та інші.

Метою статті про дефолт країни є розкриття причин, загроз та наслідків для України в разі виникнення ситуації дефолту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дефолт країни – це ситуація, коли країна не може виплатити свої зобов'язання з позик або інших фінансових зобов'язань. Така ситуація може мати серйозні наслідки для економіки країни і загрожувати її фінансовій стабільності.

Варто наголосити, що причини дефолту країни можуть бути різними. Одна з найбільш поширених причин – це недостатній рівень економічного зростання, що призводить до зменшення доходів держави та зростання боргу. Крім того, дефолт може відбутися в результаті зовнішніх факторів, таких як економічна криза, падіння цін на експортні товари, санкції та інші події, що впливають на міжнародні фінансові ринки [1, с. 112].

Доречно зауважити, що дефолт країни може мати серйозні наслідки для економіки та національної безпеки країни. Зокрема, це може призвести до зростання безробіття та зменшення зарплат, зниження рівня життя, зростання інфляції та девальвації національної валюти. Крім того, дефолт може спровокувати міжнародні фінансові кризи та зменшення інвестицій, що є важливим фактором для розвитку економіки країни.

Необхідно звернути увагу, що на думку вченого М. Шульга [9, с. 156], що для України, яка є боржником, дефолт може стати серйозною загрозою для фінансової стабільності та розвитку економіки. Зокрема, дефолт може призвести до підвищення цін на імпортовані товари, що може негативно вплинути на рівень життя населення та збільшити інфляцію. Крім того, дефолт може спровокувати дефолти інших країн, які мають взаємні фінансові зв'язки з Україною. Це може призвести до глобальної фінансової кризи, яка знову ж таки має негативний вплив на економіку країни та стан національної безпеки.

Варто наголосити, щоб запобігти дефолту країни, важливо ретельно контролювати бюджетні видатки та дотримуватися принципів фінансової дисципліни. Крім того, необхідно відстежувати зовнішньоекономічну ситуацію та забезпечити рівень економічного зростання країни. Також важливо розвивати міжнародні зв'язки та забезпечувати диверсифікацію економіки, що допоможе зменшити залежність від зовнішніх ринків та збільшити стійкість до зовнішніх шоків [8, с. 112].

Важливо зазначити, що дефолт країни є серйозною загрозою для її фінансової стабільності та розвитку економіки. Для України, яка має боргову заборгованість, важливо вжити заходів для запобігання дефолту та забезпечити стійку економічну та фінансову політику для досягнення розвитку та процвітання країни. Дефолт може призвести до інфляції, яка також має негативний вплив на економіку країни. Коли країна

не може сплатити свої борги, це може призвести до зниження довіри до неї з боку інвесторів, що може призвести до зменшення інвестицій та зростання вартості кредитів. Це може підвищити рівень інфляції в країні, що може призвести до зниження купівельної спроможності населення та загального погіршення економічної ситуації.

Варто наголосити, що дефолт також може мати негативний вплив на валютний курс країни, що може призвести до знецінення національної валюти та зростання вартості імпортованих товарів. Це може вплинути на життєвий рівень населення та загальний розвиток країни.

Крім того, дефолт може спричинити соціальну нестабільність в країні, оскільки може призвести до зменшення соціальних виплат та збільшення безробіття. Це може призвести до загострення соціальної ситуації та зростання напруження у суспільстві. Отже, дефолт країни є серйозною загрозою для її економіки, фінансової стабільності та соціальної ситуації. Для того, щоб запобігти дефолту, необхідно вжити ефективних заходів з контролю бюджетних видатків, розвитку економіки та залучення інвестицій [3].

Доречно зауважити, що реформи в економіці та управлінні країною є дуже важливими для забезпечення стійкого економічного розвитку та збільшення впевненості інвесторів в країну. Необхідно здійснювати реформи у сфері оподаткування, залучення інвестицій, розвитку підприємництва, розбудови інфраструктури та підвищення ефективності управління державними фінансами. Зокрема, необхідно проводити реформу оподаткування, що передбачає зниження податкового тягаря на підприємства та індивідуальних платників податків, а також створення прозорої та простої системи оподаткування.

Окремо необхідно відмітити реформи у сфері залучення інвестицій, що передбачає поліпшення інвестиційного клімату, створення умов для привабливості країни для іноземних інвесторів, а також сприяння розвитку малого та середнього бізнесу. Важливим елементом реформ в економіці є розвиток підприємництва. Це передбачає створення умов для зростання числа підприємств та підтримки їх розвитку, а також забезпечення доступу до кредитів та інших ресурсів. Розбудова інфраструктури є також важливим елементом розвитку економіки країни. Необхідно вдосконалювати тран-

спортну інфраструктуру, енергетичні та комунікаційні системи, а також створювати нові технологічні центри. Окрім цього, важливо підвищити ефективність управління державними фінансами та боротися з корупцією [2].

Це передбачає вдосконалення державного фінансового менеджменту, створення ефективної системи контролю за витратами державного бюджету, підвищення прозорості державного фінансового управління та зменшення бюрократії. Для боротьби з корупцією необхідно створювати прозорість у державних закупівлях, підвищувати відповідальність державних службовців та політиків за свої дії та відсутність дій, які призводять до корупції, а також розвивати незалежні механізми контролю за діяльністю державних органів та установ. Усі ці заходи необхідно реалізовувати в комплексі та постійно вдосконалювати, щоб забезпечити стійкий розвиток економіки та підвищення довіри до держави. Це допоможе зменшити ризики дефолту та підвищити стійкість країни до економічних турбулентностей та зовнішніх впливів [8, с. 112].

Необхідно звернути увагу думку вченого А. Кравчука [6, с. 176], що важливо розвивати економіку країни шляхом стимулювання підприємництва та інновацій. Це можна здійснити через відкриття нових ринків, підвищення експортного потенціалу, розвиток інфраструктури та підвищення конкурентоспроможності країни. Для цього необхідно залучати інвестиції, які сприятимуть розвитку економіки та створенню нових робочих місць. Також необхідно підтримувати малі та середні підприємства, які є основою економіки більшості країн. Важливо також здійснювати соціальні реформи, спрямовані на покращення якості життя громадян, зменшення бідності та соціальної напруженості. Це допоможе підтримати стабільність в країні та зменшити ризики соціальних конфліктів. Важливим елементом розвитку економіки є розвиток освіти та науки. Необхідно підвищувати якість освіти та розвивати нові технології, що стимулюватиме інновації та розвиток високотехнологічних секторів економіки.

Слід зазначити, що уникнення дефолту та забезпечення стійкого економічного розвитку країни вимагає комплексного підходу та реалізації заходів в різних сферах. Це вимагає від уряду, політиків та громадськості спільної дії та взаємодії для досягнення спільної мети. Важливо забезпечити стабільність фінансової

системи країни. Це можна здійснити шляхом зміцнення банківської системи, забезпечення надійності фінансових інституцій та регулювання фінансового ринку. Важливим елементом забезпечення стійкості економіки є також підвищення енергоефективності та розвиток відновлюваної енергетики, що дозволить знизити витрати на енергетику та підвищити конкурентоспроможність країни [9, с. 156].

Доречно наголосити, що важливим аспектом є розвиток міжнародних економічних зв'язків. Україна повинна залучати іноземні інвестиції та розвивати міжнародну торгівлю, сприяти міжнародній співпраці в галузі науки та технологій. Важливим елементом успішного розвитку економіки є також здійснення податкової реформи та боротьба з тіньовим сектором. Це дозволить збільшити бюджетні надходження та підвищити довіру інвесторів до країни.

Варто підкреслити, що уникнення дефолту та забезпечення стійкого економічного розвитку країни вимагає реалізації комплексу заходів в різних сферах економіки та управління державою. Це вимагає від уряду та політиків великих зусиль та планування на довгострокову перспективу. Водночас це можливість для країни розвинути свої сильні сторони, залучити інвестиції та зробити крок до стабільного майбутнього [4].

Одним з ключових факторів успіху будь-якої реформи є підтримка населення та громадськості. Тому важливо проводити ефективну інформаційну кампанію та діалог з громадськістю, щоб пояснити необхідність реформ та залучити людей до їх впровадження. Також важливо забезпечити прозорість та відкритість управління країною та реформами, щоб зменшити корупцію та підвищити довіру населення до влади. Уникнення дефолту вимагає забезпечення міжнародної підтримки та співпраці з міжнародними фінансовими інституціями. Україна повинна продовжувати роботу з Міжнародним валютним фондом та іншими міжнародними організаціями з метою отримання фінансової допомоги та технічної підтримки.

Також важливо здійснювати реформи в сфері правосуддя та боротьби з корупцією, що дозволить забезпечити правову стабільність та захист прав інвесторів. Це важливо для залучення інвестицій та розвитку бізнесу, що в свою чергу сприятиме економічному розвитку країни.

Доцільно зазначити, що на думку вченого М. Шульги [9, с. 156], що для уникнення дефолту

та забезпечення стійкого економічного розвитку країни вимагає комплексного підходу та дієвої державної політики. Це вимагає співпраці та підтримки всіх суспільних груп та міжнародних партнерів, а також належного управління ресурсами країни та забезпечення стійкої економічної бази. Тільки тоді Україна зможе реалізувати свій потенціал як динамічної економіки та демократичної держави, що здатна забезпечити своїм громадянам достойний рівень життя та високу якість соціальних та інфраструктурних послуг. Тому важливо зосередитися на реалізації необхідних реформ, підвищенні ефективності державного управління та боротьбі з корупцією, забезпеченні правової стабільності та захисті прав інвесторів, а також на співпраці з міжнародними партнерами та міжнародними фінансовими організаціями. Це дозволить Україні досягти стійкого економічного розвитку та міцного позиціонування на міжнародній арені.

Окремо необхідно відмітити, що для забезпечення стабільності та зменшення ризиків дефолту, Україні також може допомогти залучення інвестицій з-за кордону. Це може бути досягнуто шляхом сприяння розвитку бізнес-середовища, спрощення процедур реєстрації та відкриття бізнесу, розширення доступу до фінансування, забезпечення прозорості та прогнозованості в економічній політиці та інших реформах, спрямованих на поліпшення інвестиційного клімату в країні. Крім того, Україна може зосередитися на розвитку експортного потенціалу країни, що може допомогти збільшити прибутковість іноземних інвесторів, а також забезпечити збільшення обсягу інвестицій у розвиток експортних галузей [2].

Важливо зазначити, що відкладення сплати боргів може бути тимчасовим рішенням, яке не вирішує кореневих проблем економіки країни. Україна повинна зробити все можливе, щоб розв'язати свої економічні проблеми та забезпечити стійкий розвиток країни в майбутньому.

Україна необхідно реалізувати комплексну програму реформ, спрямованих на покращення бізнес-середовища, збільшення інвестицій та підвищення ефективності управління державними фінансами. До таких реформ можуть належати:

Боротьба з корупцією. Корупція є однією з найбільших загроз для економіки країни. Уряд повинен вжити ефективних заходів для зменшення рівня корупції та покарання винних

осіб. Це допоможе збільшити довіру інвесторів та залучення капіталу;

Реформа податкової системи. Податкова система повинна бути прозорою та простою. Необхідно зменшити податкові навантаження на бізнес та підвищити рівень сплати податків. Це допоможе збільшити прибутковість бізнесу та залучити нових інвесторів;

Розвиток інфраструктури. Україна повинна розвивати інфраструктуру країни, зокрема транспортну та енергетичну, щоб забезпечити доступ до ринків та зменшити витрати на виробництво;

Реформа державного управління. Уряд повинен вдосконалювати систему управління країною та забезпечувати прозорість та відкритість в державних закупівлях. Це допоможе зменшити ризики корупції та залучити нових інвесторів;

Покращення освіти та науки. Україна повинна інвестувати в освіту та науку, щоб забезпечити розвиток високотехнологічних галузей та збільшити конкурентоспроможність країни;

Розвиток експортного потенціалу. Україна повинна зосередитися на розвитку свого експортного потенціалу, щоб збільшити доходи від зовнішньої торгівлі та зменшити залежність від імпорту. Для цього потрібно залучати інвестиції в розвиток експортної інфраструктури, підвищувати якість та конкурентоспроможність виробництва, активно розробляти та впроваджувати експортні стратегії та плани;

Залучення іноземних інвестицій. Для забезпечення сталого економічного розвитку України потрібні інвестиції, які можуть бути як внутрішніми, так і зовнішніми. Іноземні інвестиції можуть стати важливим джерелом фінансування великих проектів в Україні, що допоможе стимулювати розвиток економіки. Для цього необхідно створювати сприятливе інвестиційне середовище, зменшувати бюрократичні бар'єри та підвищувати рівень довіри до іноземних інвесторів;

Розвиток малого та середнього бізнесу. Малий та середній бізнес є важливим джерелом зайнятості та генерації доходів в економіці. Розвиток цього сектору може допомогти зменшити безробіття та забезпечити більш широкий доступ до ринків збуту для малих та середніх підприємств. Для цього необхідно забезпечити малий та середній бізнес сприятливим інвестиційним та правовим середовищем, підвищувати доступ до фінансових ресурсів та підтримувати розвиток технічної інфраструктури;

Розвиток інновацій та наукових досліджень. Україна має великий потенціал у галузі наукових досліджень та інновацій. Розвиток цих сфер може стати джерелом нових технологій, які можуть стати конкурентними на світовому ринку. Для цього необхідно забезпечити фінансування наукових досліджень, підвищувати рівень кваліфікації науковців та сприяти їх міжнародному співробітництву [6, с. 176].

Отже, забезпечення сталого економічного розвитку України потребує комплексного підходу та зусиль у багатьох сферах. Важливо здійснювати ефективну політику державних фінансів, боротися з корупцією, забезпечувати сприятливе інвестиційне та правове середовище, підтримувати розвиток малого та середнього бізнесу, розвивати інноваційну та наукову сферу, а також розвивати експортний потенціал країни. Для досягнення цих цілей Україна повинна здійснювати реформи у різних сферах життя країни. Наприклад, реформа системи державного управління може допомогти забезпечити більш ефективне використання державних ресурсів та підвищити рівень довіри до державних інституцій. Реформа податкової системи може допомогти зменшити тіньову економіку та підвищити надходження до бюджету.

Також важливо забезпечувати стабільність в сфері енергетики, зокрема шляхом диверсифікації джерел постачання енергоресурсів та підвищення енергоефективності. Це допоможе забезпечити стійкість економіки до змін цін на енергоносії та зменшити вплив на навколишнє середовище. Крім того, важливо розвивати соціальну сферу, зокрема охорону здоров'я та освіту. Це допоможе забезпечити здоров'я та розвиток населення країни, а також забезпечити потреби економіки в кваліфікованій робочій силі. Україні також необхідно підтримувати міжнародну співпрацю та партнерство з іншими країнами та міжнародними організаціями. Це може допомогти забезпечити доступ до міжнародних ринків збуту та фінансування для розвитку економіки країни. Забезпечення сталого економічного розвитку України потребує широкого спектру заходів та реформ у багатьох сферах життя країни [3].

Слід додати, що важливим елементом розвитку експорту є розширення мережі зовнішньоекономічних зв'язків України з іншими країнами. Для цього потрібно підписувати нові міжнародні договори, встановлювати партнерські зв'язки з іноземними підприємствами та галузевими об'єднаннями, проводити бізнес-форуми та виставки.

Залучення іноземних інвестицій також може допомогти в розвитку експорту. Іноземні інвестори можуть вкладати кошти в українські підприємства та допомагати їм розвивати експортні можливості, що забезпечить зростання виробництва та збільшення кількості робочих місць.

Отже, дефолт країни є серйозною загрозою для економіки, фінансової стабільності та довіри інвесторів. Україна також може зіткнутися з цією проблемою, якщо не буде прийнято відповідні заходи, зокрема зменшення бюджетного дефіциту, підвищення ефективності управління державними фінансами, боротьба з корупцією та підвищення експортного потенціалу.

Висновок. Таким чином, зазначена проблема дефолту країни може мати серйозні наслідки для України. Причинами дефолту можуть бути неефективне управління державними фінансами, зростання державного боргу, низька конкурентоспроможність економіки, втрата довіри інвесторів та інші фактори. У разі дефолту загрозами для країни можуть бути зростання інфляції, зниження курсу національної валюти, зменшення інвестицій та економічного зростання, збільшення безробіття та загострення соціальних проблем. Для запобігання дефолту країни важливо розвивати ефективне управління державними фінансами, зменшувати державний борг, розвивати експортний потенціал та привабливість для інвесторів, проводити реформи в економіці та управлінні країною, боротися з корупцією та забезпечувати соціальну стабільність.

У випадку виникнення дефолту країни важливо проводити ефективну політику з метою зменшення його наслідків, включаючи заходи з мінімізації впливу на соціальну сферу та забезпечення стабільності національної валюти. Розумна політика управління дефолтом допоможе зменшити його наслідки та сприятиме швидкому відновленню економіки країни.

Список використаної літератури:

1. Базилевич В. Дефолт: наслідки для економіки України. 2018. С. 112.
2. Державний борг України: стан і перспективи. *Міністерство фінансів України*. 2020 р. URL: http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Derzhavnyi_borh_2020_web.pdf
3. Дефолт України: причини, наслідки, можливі шляхи виходу. *Український кризовий медіа-центр*. 2020. URL: <https://ucmc.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/Defolt-Ukrainy-prichiny-naslidky-mozhlyvi-shlyakhy-vyhodu-ukr.pdf>

4. Європейський банк реконструкції та розвитку. Ukraine: Economic Outlook. 2020 р. URL: <https://www.ebrd.com/news/2019/ukraine-economic-outlook.html>
 5. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. *Економічні та фінансові наслідки дефолту в Україні*. 2020 р. URL: https://ier.com.ua/files/publications/IER-2020-10-15_-_Economic_and_Financial_Consequences_of_Default_in_Ukraine.pdf
 6. Кравчук А. Дефолт країни: що це таке і чому він необхідний. 2016. С. 176.
 7. Національний банк України. *Банківський сектор України у 2020 році*. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=80307968>
 8. Семенюк О. Дефолт України: загрози та наслідки. 2017. С. 112.
 9. Шульга М. Дефолт країни: причини, наслідки, можливі шляхи виходу. 2019. С. 156.
-

Perestyuk I. M. Default of the country: causes, threats and consequences for Ukraine

The author has researched that, today in our country, the default of the country is a situation when the country cannot pay its obligations from loans or other financial obligations. Such a situation can have serious consequences for the country's economy and threaten its financial stability. It is emphasized that the reasons for the country's default may be different. One of the most common reasons is the insufficient level of economic growth, which leads to a decrease in state revenues and an increase in debt. In addition, default may occur as a result of external factors, such as an economic crisis, falling prices of export goods, sanctions and other events affecting international financial markets. It was found that the country's default is a serious threat to its financial stability and economic development. that avoiding default and ensuring sustainable economic development of the country requires a comprehensive approach and the implementation of measures in various areas. This requires the government, politicians and the public to act together and interact to achieve a common goal. It is important to ensure the stability of the country's financial system. This can be done by strengthening the banking system, ensuring the reliability of financial institutions and regulating the financial market. It has been studied that an important element of ensuring the stability of the economy is also the improvement of energy efficiency and the development of renewable energy, which will reduce energy costs and increase the country's competitiveness. For indebted Ukraine, it is important to take steps to prevent default and ensure sustainable economic and financial policies to achieve the country's development and prosperity. It was determined that default can lead to inflation, which also has a negative impact on the country's economy. When a country is unable to pay its debts, it can lead to lower investor confidence, which can lead to less investment and higher borrowing costs. This can increase the level of inflation in the country, which can lead to a decrease in the purchasing power of the population and a general deterioration of the economic situation.

Key words: default of the country, causes of default, threats to the country, consequences for the country, economic crisis, increase in public debt.